

Brázda

1/1996-97

Obsah:

A znovu jdeme vpřed! - P. Karel Janoušek	3
Che bella coincidenza! - Tomáš Holý	4
Malé semináře... - Pavel Glac	5
Z deníku žáčka vysokoškoláčka - Roman Czudek	6
Vyjdí ze své země... - Jan Šlégr	7
Gratulace - P. Gejza Veselý	8
Počátky liturgického zpěvu - Hasan El-Dunia	9
Jeruzalém - město pokoje? - Bedřich Horák	10
Kronika	12
A pro zasmání	16

Brázda, časopis nepomucenských bohoslovců

Redakce: Bedřich Horák

Technická spolupráce: P. Jan Mráz, Pavel Glac

Za obsah příspěvků odpovídají jejich autoři.

Příspěvky autorů neprošly jazykovou korekturou.

Naše adresa:

Pontificio Collegio Nepomuceno

Via Concordia 1

00 183 ROMA

ITALIA

00396

tel.: 6/7000 985

fax: 6/772 08 252

V Římě, o 1. neděli adventní, 1. prosince 1996.

A ZNOVU JDEME VPŘED!

V životě už to tak chodí - jedni odcházejí a na jejich místa přicházejí druzí - a je tomu tak i v naší koleji. Kněží a bohoslovci se zde střídají v pravidelném rytmu a spolu s nimi se střídají i těžkosti jazykové a ambientální s předzkouškovými krizemi.

Akademický rok 1996/97, tedy ten do kterého jsme před dvěma měsíci vstoupili, je v naší koleji zvlášť bohatý na nové tváře a to především v řadách seminářistů. Ze čtrnácti bohoslovců jedenáct z nich se začalo seznamovat jak s kolejí, tak i s akademickým prostředím. Mezi kněžími jsou pouze tři "začátečníci" - nikoliv ovšem na poli pastoračním.

Toto mé zamyšlení píše 28 listopadu a mohu říci, že první seznamování mají už všichni za sebou. Jak jsem mohl postřehnout, došlo u všech k poměrně rychlému "otrkání se", takže nyní už jen očekávám, kdy začnou vylézat první růžky. Ale i to je zcela běžný jev, na který jsou představení v seminářích i řeholníci domech zvyklí a připravení.

Ovšem slierzi a partel i v tomto roce chceme všichni seriosně pracovat a připravovat se na náročné úkoly, které nás čekají v budoucnosti. A že je těchto úkolů víc než dost, o tom nás přesvědčují hosté z domova při jejich návštěvě naší koleje, ať už jsou to biskupové a nebo kněží. Věřte, že bych nechtěl, aby tato moje slova vyzněla jako fráze užívaná v nedávné minulosti - "připravovat se na náročné úkoly". Snad mně ale dají zapravdu ti naši alumni, kteří se v tomto roce vrátili z Nepomucena domů a udělali už první pastorační zkušenosti, že náročné práce je v naší Cirkvi víc než dost. Proto budeme brát přípravu vážně, aby i náš jednou lidé mohli brát vážně.

CO NÁS V TOMTO ROCE OČEKÁVÁ?

- seminářisté se ponoří do základního teologického studia a navíc tuto snahu ověncí vzorným plněním koleijního řádu.

- nové příchozí kněží-postgraduálové si v tomto roce vyberou téma na jejich licenciátní práci a jejich, o rok pokročilejší, spolubratři do května hotovou práci odevzdají, aby ji mohli v červnu slavně obhájit a nám v refektáři přilepšit vínem spumantem.

- představení budou bedlivě dohlížet, aby se předsevzaté úkoly plnily a navíc budou pobízet k větší pracovní horlivosti dělníky, kteří v budově opravují elektrickou instalaci. Snad už ji konečně dodělají, abychom se mohli věnovat kolejní knihovně, která byla v minulosti několikrát reorganizačně navštívena a zanechalo to na ní neblahé následky.

Samozřejmě že máme i jiné povinnosti, skryté i když nutné, ovšem ty vyše označené jsou hlavní a na konci akademického roku by měli být korunou naší slávy. Uvidíme.

Protože nemáme schopnosti Italů a není nám vlastní improvizovat, a přesto že nám clybí německá přesnost, která předvídá a organizuje vše už v daleké budoucnosti, chceme se vsunout mezi tyto dva extrémny a připravit na konec září, eventuálně na začátek října, čtyřdenní symposium, zaměřené na některé téma, které by pomohlo obohatit třeba naše pastorační zkušenosti. O nové evangelizaci se stále hodně hovoří, ale její výsledky pozorujeme jen zřídka.

Pokusíme se tedy dát Vaše hlavy dohromady a v prostředí naší koleje vykoumat něco, o čem by se možná na závěr dal udělat i zápis. Je pochopitelné, že ubytování a strava budou "gratis" pro všechny, kdo naše pozvání a účast vezmou vážně. S radostí přijmeme Vaši nabídku i na jiná zajímavá témata, ovšem čím dříve nám Vaše návrhy zašlete, tím lépe. Touto akcí chceme navázat na symposia, která se v naší koleji konala v minulosti, a která organizoval Mons. Vrána. Domnívám se, že podobná akce pomůže jednak navázat přerušené kontakty, ale též ukázat našim studentům cestu vedoucí k vědecké práci.

Na konec Vás prosím, abyste povzbudili naše seminaristy k větší aktivitě při "orbě". Dvě Brázdy v roce to je výkon kolchozníků na Ukrajině. Za Brázdou je na posledním čestném místě už jen ročníkové Vinculum. Prosím tedy o povzbuzení! (Ujišťuji Vás, že naši seminaristé nezrudnou studem, i když Vaše povzbuzení bude finanční).

Milí přátelé, závěrem už jen přání požehnaného adventu, šťastných vánoc a nového roku, jehož dny budou naplněny milostí našeho Pána.

KAREL JANOUŠEK
REKTOR

CHE BELLA COINCIDENZA!

aneb Pěkná shoda dvou začátků

V říjnu 1996 nastoupilo do Nepomucena jedenáct nových bohoslovců. Z pražské arcidiecéze to jsou Pavel Petráň a Hasan El-Dunia, z hradecké diecéze Jan Šlégr a Jan Uhlíř, z plzeňské Pavel Glac, z olomoucké arcidiecéze Josef Vysloužil a František Zakopal, z ostravsko-opavské Roman Czudek a z brněnské Pavel Kafka, Petr Šikula a Tomáš Holý. Je třeba ještě zmínit, že z dřívějších let zde pokračují Bedřich Horák (olom. arcidiecéze), Jaroslav Čupr (brněnská d.) a Štěpán Hadač (českobudějovická d.).

Základní studium teologie je tříleté (po předchozích dvou letech filozofie), a to na Papežské lateránské univerzitě. Toto je tedy jeden docela velký začátek.

Ten druhý svým významem daleko překračuje hranice jak Nepomucena, tak samotného Říma. První neděli adventní začíná totiž bezprostřední příprava na jubilejní rok 2000, tok díkůvdání za dar vtělení Syna Božího a za dar vykoupení, které vykonal. Tato příprava je taktéž tříletá, od roku 1997 do roku 1999. Struktura tohoto období zaměřeného k Ježíši Kristu – nejvyššímu a věčnému knězi – je trinitární, tzn. že první rok, 1997, bude věnován úvahám o Kristu, druhý rok, 1998, o Duchu svatém a třetí a poslední přípravný rok úvahám o Bohu Otci.

Jubileum je vždy čas zvláštní milosti, "den Hospodinovy přízně" a je v církevní historii připravováno Boží prozřetelností. A to se týká také blížícího se roku 2000.

Jubilare Deo!

Tomáš Holý

Malé semináře očima seminaristy

Z mnoha míst v naší církvi (jsou, samozřejmě, i výjimky) dnes můžeme zaslechnout více či méně smělou otázku týkající se formace kněžského dorostu v malých seminářích.

V uplynulých čtyřiceti letech komunismu byla kněžská formace centralizována v jedné budově. Seminář byl mnohdy věřícími chápán jako něco tajemného, závisajícího na vyšší instanci, jako něco, čím bylo zapotřebí prostě projít.

Dnes si můžeme klást otázku, zda je tato příprava stále něčím tajemným, nebo zda by spíše neměla být v zájmu všech věřících. Když se řekne dnes slovo seminář, většinou se vybaví statistika. Někteří se spokojí s počtem seminaristů, zvidavější zajímají především finanční náklady.

Tento problém se však musí dotýkat každého osobně. Každý si totiž musí uvědomit, co vlastně od kněze očekává, zda něco víc než jen obsazenou farnost. Bohužel právě zde se často setkáváme s nezajímáním. Z tohoto pohledu zastávám názor, že nedostatek kněží není zdaleka tak velký, jak jej vykazuje statistika (pro úplnost dodávám, že tento pohled je očima seminaristy Plzeňské diecéze).

Dnešní doba s sebou přináší pro církve mnohé pozitivní prvky, ale také mnohé nové nároky. Především nutnost spolupráce kněží a laiků ve vědomí společného cíle a s vyloučením obou extrémů, k nimž bohužel dochází velmi často.

A tak se nenápadně loudí otázka, zda by snad přece jen nemohl najít určitě opodstatnění model menších - například diecézních seminářů.

Je samozřejmě, že to nese s sebou nespočetné množství problémů. Bylo by taktéž absurdní hystericky lámat rukama nad současným stavem nebo považovat tuto otázku za jakousi revoluční teorii. Nicméně určitý alternativní pohled jistě nebude ke škodě.

Jedním z nejzávažnějších problémů je samozřejmě potřeba představených. Při dnešním až zoufalém nedostatku kněží (myslím všeobecně, nikoliv z hlediska zájmu nebo nezájmu věřících) je těžké navíc hovořit o výběru. Je to úkol velmi náročný a jistě nestačí jen udržet chod budovy semináře, byť při dnešní finanční situaci církve je to mnohdy úkol nad lidský. Přístup představených k těm, kteří jim byli biskupy svěřeni, je už jakousi první praktickou pastorální teologií, první instrukcí pro postoj k těm, ke kterým budou jednou posláni. Zkratové jednání a řešení situací pouze z pozice autority může sice působit vtipně až obdivuhodně, avšak je to samozřejmě do budoucna vhodný návod k podobnému jednání. Na druhé straně útek před problémy, které je nutno řešit, dává v seminární komunitě průchod nejružnějším jevům, které rozhodně nepřispívají k jejímu dobru ani cíli. Tak náročná úloha vyžaduje člověka celého, který je skutečně také duchem ve svém semináři. Poloviční úvazek se v tomto případě rovná úvazku nulovému.

Samozřejmě, je nutno taktéž vyřešit otázku studia a teologické fakulty. Nicméně nikde není zakotvena nutnost, aby se diecézní seminář nacházel na území své diecéze. Jedná se spíše o to, zda je vhodné, aby prožívali kandidáti svoji přípravu v menším společenství. Asi nejdůležitější záležitostí je komunita sama. Zřejmě v dnešní době už nikdo nebude pochybovat o tom, že vzorem semináře nejsou ani kasárna s vojenskou disciplínou, ani penzion pro svobodné pány, neboť obojí vychovává k egoismu. Po dvou měsících prožitých zde v Nepomucenu mohu říci, že příprava v menším společenství je mnohem náročnější než v semináři o 120 bohoslovcích. Nelze se zde před nikým a ničím schovat, je třeba neustále

brát v potaz druhého. A to je, podle mého názoru, právě jakousi předzvěstí kněžského působení ve farnosti. Ani tam se nelze před nikým schovávat, ani utíkat před nevyřešenými vztahy.

Není v moji kompetenci a ani nechci řešit otázku, který ze způsobů formace je příhodnější pro dnešní dobu v naší církvi. Ale myslím si, že bude velkým přínosem, když se tato otázka stane vlastní více lidem než pouze biskupům a seminaristům.

Pavel Glac

Z deníku žáčka vysokoškoláčka

Od mé první cesty do školy uplynulo už asi 15 let. Není to sice dlouhá doba, stačí však k tomu, aby člověk přes všechny ostatní, mnohdy důležitější okamžiky svého života zapomněl na ty ryze dětské. Vybauje se mi pouze pohled na mou první třídu, na zástup rodičů, učitelů, hromadu vyděšených vrstevníků. Celou atmosféru doplňoval sbor starších žáků v modrých košilích s nepovedenou kravatou, kteří zpívali písničku o školáčkovi, jenž se vydává na svou první cestu do školy. Všichni se přitom až trochu přehnaně usmívali, zvláště během závěrečné sloky, ve které jsme měli společně jít vstříc "lepším zítřkům".

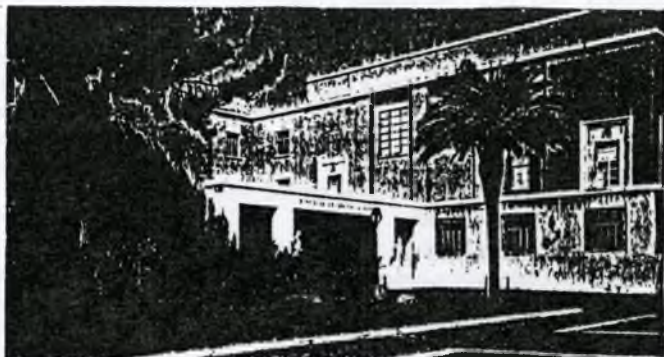
Ale i ony jsou tytam. Co zůstalo, je opět moje letošní první cesta do školy. Dalo by se o ní napsat docela čtivý román, nebo je rozdělit na menší etapy, položit si přitom pár otázek a byla by další summa, někdo jiný by zase dával přednost itineráři. Já se omezím na pár prozaických úvah, které určitě nebudou na škodu, a mě za dalších 15 let připomenou krásné chvíle z výpravy za poznáním.

Vybavení základními žákovskými pomůckami vycházíme za časného italského rána (po osmé hodině ranní) z budovy našeho kolégia. Odvážnější spolubratři ještě v chvatu polapí ze zahrady nezralý pomeranč a pak už všichni svorně procházejí vrátnicí. Hromadně, avšak různojazyčně zdravíme sestřičku, a to jak kdo umí: v italštině, češtině, polštině, občas se někdo splete a vyzkouší, zda sestry ovládají i jiný světový jazyk. V odpovědi se nám dostávají přívětivá slova a povzbuzení, jenž pramení z modlitby "Jezu ufam Tobie" ("Ježíši důvěřuji Ti" - pozn.: vlastní překlad autora). Je to naše posila v době, kdy sbíráme potřebné množství sil na to, abychom co nejlépe zvládli naše dopolední vyučování. Překračujeme práh seminární brány, za náma zaklapnou dveře, a my přemýšlíme kudy dál. Pro milovníka sentencí by se okamžitě našel způsob řešení, vždyť všechny cesty vedou do Říma. Avšak co si počít, když už v tom Římě vlastně jsme? Správný Nepomučeník by si měl vždy vědět rady. Náš brněnský kolega, nedocenitelný znalec místních poměrů, navrhuje optimální variantu: "můžeme jít touto zkratkou, je to sice dál, zato cesta je tam horší" (T. Holý, *Sententiae*, Edizioni Brasdiana, Roma 1997, pagina 1^a). Proto neváháme a vydáváme se k nejbližší křižovatce. Tentýž bratr bere na sebe nelehký úkol Mojžíše. Maje tedy živou stěnu aut po pravé i po levé straně, kráčíme sic nejistě, přesto však vytrvale za ním. Za námi je už slyšet bouři motorů a zmatené pískání příslušníka chráněného před nemalým nebezpečím přílbou podobnou té, kterou z oblibou nosil náš krajan Emil Holub. Děláme první kroky "po souši". Pocit bezpečí nás opět rychle opustí, když za svými zády (na chodníku) slyšíme hlasitý projev motorinky. I v této situaci volíme pravidlo menšího zla a narážíme do paní pokročilejšího věku. Zvedáme ji pejska ze země a omlouvaje se pospícháme dále. Ukládáme do paměti první orientační body, jsou jednoduché. Další cestu do školy totiž vytyčuje pět benzinek. Mezi *IP* a *Shell* (pro neřidiče názvy čerpacích stanic) stojíme před další volbou: buď půjdeme ulicí koček (samozřejmě čtyřnohých) nebo kolem oblíbeného obchodu discount. Liberální (ve

smyslu pokoncilová) část naší skupiny volí tu druhou variantu. S nemalým údivem zjišťujeme, že jdeme vlastně všichni toutéž cestou. Avšak i ona skýtá nemalé nebezpečí. Z dálky totiž vidíme pracovitěho přelepovače plakátů, který nás div nesrazí pod kola už i tak výrazně otlučeného auta. U poslední benzínky odbočujeme doprava a kráčíme ve stínu vysoké zdi, která po své jeruzalémské kolegyni dostala název "zeď nářků". Čeká nás cílová rovinka. Během zdolávání posledních metrů, které nás dělí od Svatého Laterána, nás míjeji profesorové se svými asistenty v naleštěných FIATECH UNO, a i když poslední zatáčku "pravá 90°" projíždějí za doprovodu ostrých zvuků pneumatik, přesto vědí, že čeští ragazzi už na ně budou vzorně čekat ve třídě.

K jednomu cíli jsme tedy dospěli, svého naplnění však očekávají i ty další. Budou i ony pro nás tak jednoduché? To se dovíte v pokračování tohoto textu, a to (možná) zase v jiném periodiku za dalších 15 let.

Roman Czudek

Vyjdí ze své země...

Před vánocemi minulého roku jsem se začal učit Itáličtinu, protože mě pan biskup poslal studovat do Říma. Když jsme po velikonočních měli setkání s panem rektorem, řekl nám, že pro nás žádný jazykový kurz zajišťovat nebude a že si můžeme vyměnit se seminaristy z posledního ročníku rodiny, do kterých jezdívali oni. Protože na fakultě v Praze se mnou studoval jeden bývalý nepomucenský bohoslovec, zeptal jsem se ho, jestli by mi nemohl pomoci. Jeho prostřednictvím jsem získal adresu na věřící rodinu z Cittadelly (30 km severně od Padovy). V této rodině jsem v srpnu prožil opravdu pěkné tři týdny. Hned po první večerní mši svaté mi jedna z řeholních sester půjčila misálek, takže jsem kromě odpovědi ke mši svaté měl také čtení na všední dny, neděle a svátky. Na mši sv. jsem chodíval do kostela Panny Marie Karmelské, kde na mši svaté bývalo 15 - 20 lidí. Několik dní po mém přjezdu mi nabídli, abych četl čtení. Této příležitosti jsem využil a každý večer jsem si připravoval čtení na druhý den. Zde bych se rád zmínil o nesmírné trpělivosti mých hostitelů, protože mně vysvětlovali neznámá slova, opravovali mě, abych dobře kladl důrazy... Ke konci mého pobytu jsme putovali ke sv. Antonínu do Padovy a o památce sv. Pia X. do Riese (místo jeho narození). Tyto tři týdny prožité na severu Itálie se mi velmi líbily. Nejen že jsem se něco naučil z italičtiny, ale také jsem viděl, jak vypadá život v obyčejné italské rodině, ve které se neobyčejně pozorně starají o své hosty.

Jan Štěgr

GRATULUJEME:**Novokněžím:**

P. Petr Gatnar, vysv. 22.6.1996, arcidiec. Olomouc
 Ing. P. Pavel Kopeček, vysv. 29.6.1996, diec. Brno
 P. Vojtěch Brož, vysv. 30.8.1996, diec. Hradec Králové
 Ing. P. Zdenek Wasserbauer, vysv. 30.9.1996 arcidiec. Praha

Jáhnům:

Jakub Holík, vysv. 29.6.1996, diec. Brno
 Marcel Šmejkal, vysv. 13.7.1996 diec. Plzeň
 Prokop Brož, vysv. 25.7.1996 diec. Hradec Králové
 Jakub Hučín, vysv. 14.9.1996 arcidiec. Praha
 Cyril Kubánek, vysv. 14.9.1996 arcidiec. Praha

Absolventům římských univerzit:**Doktorské práce z církevního práva na Lateránské univerzitě obhájili:**

ICDr. P. Libor Botek, diec. Ostrava-Opava
 ICDr. P. Róbert Brtko, diec. Spiš

Licenciát na téže univerzitě dosáhli:

ICLic. Dr. P. Jiří Svoboda, arcidiec. Praha

Licenciát biblických věd dosáhli:

S. S. L. P. Josef Hřebík, arcidiec. Praha
 S. S. L. P. Petr Mareček, diec. Brno

Kněžská a životní jubilea**60 let kněžství**

Mons. František Planer - 19.12.1996, v letech 1964-1977 první český rektor Nepomucena,
 kanovník u S. M. Maggiore v Římě

25 let kněžství

P. Josef Čupr SJ - 18.3.1997, provinciál v Praze
 P. Ladislav Daněk - 18.3.1997

Opustili nás:

Sestra M. Innocenta Nováková SCB +22.3.1996 v Rakousku,
 bývalá členka komunity sester boromejek v Nepomucenu.
 ThDr. Miroslav Tvrdek +5.7.1996 Bolzano, Itálie
 P. Andrej Fraštia +26.9.1996 Terst, Itálie

R. I. P.**Errata:**

Brázda č. 2/ 1995-1996, str. 9
 60 let života: P. Štefan Rejnič OSA - 4.8.1996, Rakousko

Počátky křesťanského liturgického zpěvu (1. - 3. stol. po Kr.)

Liturgický zpěv prvních křesťanů je svou formou i obsahem zcela závislý na synagogální praxi. Významným modelem pro raně křesťanské hudební vyjádření je především židovská hymnografie, kterou nalézáme v naprosto charakteristické formě i novozákonních textech. Jsou to například evangelní kantika z Lukášova evangelia, která si drží své pevné místo v oficiu v pestrém průběhu dějin liturgie. Dále je to nádherná kristologická hymnografie v epištolách sv. Pavla: Ef 1.3-10, 5.14 Col 1.13-20 Flp 2.6-12. Tato židovská hymnografie je charakteristická svým volným veršem, který je rozdělen na dvě poloviny mezi nimiž je dán vždy určitý vztah podle zásad této starobylé poezie, z nichž základní je jednak vztah počtu akcentů v první a druhé polovině verše a dále pak významové paralelismy v rámci jednoho i více veršů, které mohou být syntetické, synonymické, vnitřního nebo vnějšího smyslu. Na rozdíl od řecké poesie není struktura židovské poesie na první pohled jasná a zdá se být volným seskupením myšlenek na dané téma.

Křesťané dále přebírají i melodickou a textovou deklamací Žalmů ze židovské praxe, a to i v její literární formě hebrejského textu, kde je žalmový verš jak už bylo řečeno rozdělen na dvě poloviny nejdůležitějším ze sedmdesáti hebrejských přízvuků zvaných Atnah. Tato forma pak bude v dalším vývoji určující pro melodickou strukturu gregoriánské psalmodie, která si ještě podrží onen úzký vztah melodie s přirozenou deklamací textu, kdy i bohatší slavnostní melodie, je-li správně zkomponována a interpretována, text nikdy neruší, ale naopak nese a zdůrazňuje jeho rytmus a tematické frázování. Tento výrazný prvek sakrálního hudebního projevu je myslím v dnešní liturgické hudbě v mnoha případech velmi opomíjen.

Dalším významným prvkem je funkce kantora, kterou křesťané též přebírají z praxe synagogy. Kantor na jednoduchou melodii přednáší posvátný text a shromáždění mu též jednoduchým melodickým útvarům odpovídá buď Amen nebo Alleluia. Toto se velice krásným způsobem zachovalo v přednesu modlitby Páně jak ji známe z mozarabské liturgie.

Celebrant sám přednáší Otčenáš, jehož jednotlivé invokace jsou zakončeny jednoduchou melodickou kadenční finalou. Na každou invokaci shromáždění zahřmi jako odpověď Amen.

Kantor jakožto hudební specialista někdy přednášel posvátný text sám na slavnostní melismatický nápěv (melisma je bohatý, avšak jen ornamentální melodický tvar nesený jediným vokálem. Jeho funkcí je buď připravit akcent, nebo z něho vyjít do dalšího kontextu).

Těž přednes perikop z Pisma je inspirován židovskou praxí. Text je nesen monotónní recitandou, která se podle syntaxe a tematických frází láme do melodických kadenci.

Po vyloučení křesťanů ze synagogy a zároveň se šířením křesťanství do mnoha oblastí zejména helénského světa přichází další etapa vývoje a obohacení křesťanského zpěvu. Začínají se formovat regionální tradice, které přistupují ke společnému základu počáteční fáze.

Vykrystalizuje se šest základních tradic liturgického zpěvu: syrská, byzantská, řecko-alexandrijská, koptská, arménská a římská. Z těchto počátečních fází, které jsou poznamenány ilegálními křesťany a jejich pronásledováním, se nám nedochovaly žádné rukopisy, které by lépe osvětlily charakter liturgické hudby v prvních staletích. Ten se však bezpochyby rozvíjel v soudobém kulturním kontextu, který je i ve své hudební podobě poměrně dobře zmapován. Určitou představu si můžeme vytvořit z listů sv. Pavla, jak už bylo naznačeno. V listě k Efezanům 5.19 a ke Kolosanům 3.16 čteme, že křesťané mají zpívat žalmy, hymny a duchovní písně, což jsou ony základní pilíře synagogálního zpěvu. Pojmem duchovní písně se rozumí zejména alelujatické zpěvy a tzv. Halel - slavnostní oddíl Žalmů (Ž 111 - 118) s výzvou k oslavě v nadpise. V židovské liturgii má tato sbírka své charakteristické postavení v pesachové Hagadě při velikonoční hostině, která oslavuje vyjití Israele

z Egypta. Díky křesťanské teologii předobrazu (antitypos) byla tato část knihy Žalmů zvláště charakteristická pro raně křesťanské slavení velikonoce, kdy Kristus osvobozuje ze zajetí hříchu a svým zmrtvýchvstáním láme jeho nadvládu.

Významnou narážku na počátky liturgického zpěvu máme i v pohanské literatuře u Plinia mladšího (62-114) v jednom z jeho dopisů (X. 96). Plinius píše o věčících v Bitínii, kteří se v určitý den (scl. dominica) scházejí před rozbřeskem "...soliti stato die ante lucem convenire carmenque Christo quasi deo dicere secum invicem..." Výraz invicem (vzájemně) může již naznačovat rozdělení do dvou chórů za účelem střídavé recitace textů.

Nejvíce informací z tohoto období nám podávají Otcové a církevní spisovatelé. Z křesťanských Agapé zejména z oblasti církve orientální se nám zachovaly některé skladby, jež později přešly do latinské tradice. Je to například hymnus Ubi caritas et amor, jenž je považován za první hymnografický útvar latinské tradice. Významným pramenem informací o poetické tvorbě v liturgii je Liber Pontificalis připisovaný papeži Telesforovi (125-136), kde se hovoří o určení místa v liturgii pro východní hymnus Gloria na noční mši o slavnosti Narození Páně. Druhá edice této liturgické knihy určuje zpívat Gloria při každodenní mši, jež se koná vždy po Tercií. Dalo by se ještě hovořit o dalších faktech jež určovaly vývoj liturgického zpěvu v prvních třech staletích křesťanství.

Významný kvalitativní přelom však nastává v roce 313, kdy Edikt milánský císaře Konstantina darující církvi svobodu umožní plnohodnotný a pestrý rozvoj liturgie a dalších oblastí činnosti církve. Zde již nejsme odkázáni na narážky a domněnky. Dochované památky nám umožňují udělat si poměrně jasný obraz o provozování liturgického zpěvu a v neposlední řadě po důkladném zpracování pramenů je oživit i provozování v praxi. To již platí o tzv. Ambrosiánském chorálu v milánské tradici po roce 374, do níž bude náš příští exkurs.

Hasan El-Dunia

JEŘUZALÉM - MĚSTO POKOJE?

Jerušalayim - město pokoje. Vědci diskutují o správném etymologickém významu jména tohoto města a zřejmě s tímto významem by v současné době málokdo z nich souhlasil. Ale jméno obsahuje konsonanty slova šalom - pokoj - a sami židé město častují tímto přívlastkem.

Když se však podíváme do historie tohoto města, mnoho míru, pokoje, nezažilo. Bylo bezpočtukrát obléháno i vyplněno, spousta jeho obyvatel bylo povražděno nebo odvečeno pryč, chrám, náboženské centrum, byl profanován a nakonec rozbořen. Stejně i v současné době, soudě ze zpráv, které nám poskytují sdělovací prostředky, vidíme, že situace není o mnoho lepší. Bomby vybuchují v autobusech, několik desítek lidí je postříleno v důsledku sporu o tunel pod chrámovým pahorkem...

Měl jsem možnost dostat se do Jeruzaléma a žít tam (a trochu i pracovat v jednom ubytovacím zařízení) nějaký čas i já. A kupodivu, během doby, kterou jsem tam prožil, mi opravdu toto město připadalo hodně výše zmíněného přívlastku. Je sice pravda, že během mého pobytu k žádnému většímu incidentu nedošlo a názor místních obyvatel na mír je asi jiný, než na současný stav v zemi. A byl bych i já naivním a velice povrchním pozorovatelem, kdybych si nevšiml napětí, panující mezi Židy a Palestinci, které se projevuje ve velice důsledné vojenské a policejní ostraze ze strany Izraelců a stejně tak i v podezřívavém postoji arabských obyvatel k cizincům, jež považují za Američany nebo všeobecně za spojence Židů. Stejně tak můžeme soudit "přátelské vztahy" těch, kteří se žijí cestovním ruchem, k turistům jako opravdu ryzí.

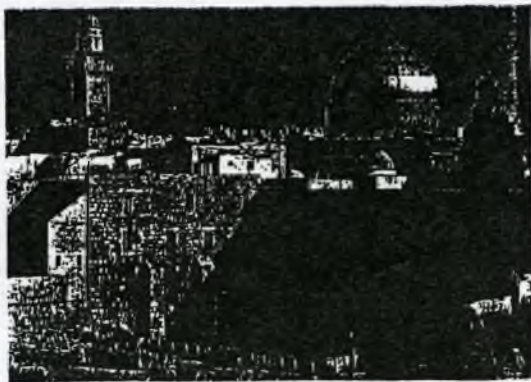
Ale snad to dělá ono místo, kde Bůh často hovořil k lidem, kde oznamoval spásu, mnohdy vyjadřovanou právě slovem "pokoj". Něco z tohoto pokoje na vás mohlo dýchnout právě na místech, kde si tyto dějiny spásy připomínáme. Ať už to které místo mají ve správě františkáni, řečtí pravoslavní, koptové, nebo i židé či dokonce muslimové, téměř všude bylo možné vstoupit a pomodlit se spolu s lidmi jiného vyznání (pokud ovšem ve svatyni nebylo množství turistů, kteří svým chováním narušovali posvátnost tohoto místa). Když jste přišli například k Západní zdi a uprostřed různým způsobem kymácejících se židů* jste se opřeli o kameny zdi, jež byla kdysi součástí mohutných hradeb Herodova chrámu, zmocnil se vás pocit, který vás vybízel vzdát Bohu chválu za úžasné jeho činy uprostřed svého lidu. Nebo když jste byli v kostele Božího hrobu a vedle vás se modlila protestantská dívka v kapli spravované ortodoxními Řeky. Nebo i třeba vytváření přátelství s muslimem při umývání nádobí.

Ale ani vnější prostředí, byť sebeklidnější, sebekrásnější, vám nedokáže samo o sobě vytvořit onen kýžený pokoj, *vnitřní pokoj*, který vzniká vlastní dispozicí člověka k němu, tím, že člověk dokáže jako na sítu zachytit všechny rušivé vlivy, ať už vnější či vnitřní, a dokáže vpouštět do svého nitra (a stejně tak i z něho vypouštět) jen podněty, jemné jako vánek, které onen pokoj vytváří. A tak vlastně může člověk kdekoliv, při jakékoliv příležitosti žít v *ha'are šalóm*, v městě pokoje, kde *vládne mír v jeho hradbách, bezpečnost v jeho palácích, kde jsou v bezpečí, kdo ho milují* (srv. Ž 122).

Návštěva Jeruzaléma může být podnětem k tomu, aby si člověk tuto skutečnost uvědomil.

Bedřich Horák

* - pohyby, doprovázející modlitbu, vycházející z chasidské tradice.

Kronika

Vážení čtenáři Brázdy,

znovu k Vám přicházíme s informacemi o dění v naší koleji. Minulé číslo našeho časopisu se Vám, jak doufáme, dostalo do rukou na konci posnídání doby. Uplynulo tedy hodně času a Vy už jistě netrpělivě čekáte na další vydání. Před Květnou nedělí nám začaly velikonoční prázdniny. Každý je prožil po svém: někdo zůstal v Římě, aby se zúčastnil velikonočních obřadů v srdci katolické církve, jiný odejel ke svým známým na sever Itálie, další se rozhodl strávit největší křesťanské svátky ve své domovské farnosti. Otec rektor odcestoval také k nám do vlasti, kde se zúčastnil setkání nepomucenských ex-alumnů, které se konalo ve velikonočním oktávu v pražském semináři. V dalších dnech se sešel, spolu s otcem spirituálem, v pražském a olomouckém semináři s těmi, kteří byli vybráni na studium do Říma a měli tam po prázdninách nastoupit a vystřídat seminaristy, kteří již své základní studium teologie zde v Římě končili.

Když se všichni po prázdninách sjeli do Nepomucena, začalo pomalu období bilancování. Tento závěr akademického roku byl v něčem odlišný od těch předešlých. V tomto roce, jak už bylo zmíněno, končili své pětileté (tedy kompletní) základní studium filozofie a teologie v Římě mladí muži, kteří sem byli posláni jako první velká skupina po "sametové" revoluci. Tento fakt vzala na vědomí i redakce Brázdy a rozhodla se uspořádat společný večírek jako malé vyjádření uznání pro ty, kdo svými články i jiným způsobem přispívali během celé doby svého pobytu v Nepomucenu k vytváření tohoto časopisu.

V této době také přibyl do naší koleje další obyvatel. Stal se jím německý profesor Horst Seidl, který přednáší filozofii na Lateránské univerzitě. Už předtím zde býval častým hostem a nyní tu nalezl ubytování, které mu umožňuje snadnější přesun na univerzitu, vzhledem k jeho původnímu bydlišti mimo Řím.

16. května slaví církve v naší zemi svátek sv. Jana Nepomuckého. A slaví ho jako patrocinium též i naše koleje. Bývá již tradicí, že v naší koleji pořádáme k této příležitosti zahradní slavnost. Po nevydařeném loňském roce, kdy provedení této slavnosti zkazila nepřízeň počasí, se letos opět uskutečnila. Pozvání koleje přijal náš velvyslanec u Svatého stolce, pan Halas, s chotí, také spolu s dalšími pracovníky na našem i slovenském velvyslanectví, dále pak někteří z profesorů Lateránské univerzity a spousta dalších hostů, ať už "oficiálních", pozvaných vedením koleje či "soukromých", pozvaných jejich ostatními obyvateli. Počasí nám tentokrát přálo a oslava patrona naší koleje se navýsost vydařila.

22. května nás zastihla smutná zpráva: Dověděli jsme se o úmrtí našeho vrátného, Fulvia Lanci. Zemřel náhle, na srdeční selhání po delší nemoci, která ho trápila v jeho ne příliš vysokém věku. Poslední rozloučení s ním se uskutečnilo v naší seminární kapli v pátek, 24. května. Kaple nestačila ani pojmout velký počet pozůstalých příbuzných a přátel zesnulého.

Začalo nám zkuškové období. Nastaly krušné chvíle, když jsme museli sedět dlouhé hodiny nad knihami a zápiskami z přednášek a oživovali v paměti složité formulace našich profesorů. Stékal po nás pot nejen z množství látky k nastu-

dování, ale i z velkých veder, které v Římě nastaly. Do této situace přijelo do Říma spousta českých poutníků, v rámci konání národní pouti, která se uskutečnila jako poděkování Svátému otci za jeho loňskou návštěvu v naší republice, při které svatořečil Jana Sarkandra a Zdislavu z Lemberka. V Nepomucenu jsme hostili všechny naše biskupy, kteří tuto pouť duchovně vedli. Některých akcí poutního programu jsme se zúčastnili i my, čeští obyvatelé Nepomucena.

Všechny zkoušky jsme zdárně udělali a nastala doba prázdnin. Ti, kteří zde již končili, si ještě o něco prodloužili pobyt, a to kvůli balení svých věcí, ale také kvůli tomu, že chtěli navštívit své známé, zajít se podívat ještě na krásy "Věčného města". Prázdnin si však mnozí z nich již mnoho neužili. Někteří hned na začátku, jiní v průběhu letních prázdnin přijali z rukou svých biskupů svěcení. Pavel Kopeček a Zdenek Wasserbauer byli vysvěceni na kněze, Jakub Holík, Marcel Šmejkal, Prokop Brož, Jakub Hučín a Cyril Kubánek přijali svěcení jáhenské. Jáhnové museli nastoupit buď základní vojenskou nebo civilní službu, oba novokněží nastoupili jako kaplani do farností. Nejen však tyto svěcenci, ale i někteří z kněží skončili svůj pobyt v Římě, když dokončili postgraduální studium obhajobou své licenciátní či doktorské práce. P. Robert Brtko a P. Libor Botek získali doktorát z práva, P. Josef Hřebík a P. Petr Mareček zase licenciát z biblických věd.

Ještě před koncem prázdnin jsme se, doplnění jedenácti novými nepomucenskými alumny, přidali k polovině seminaristů z Olomouce, abychom na starodávném Velehradě načerpali nových duchovních sil při exerciích, které dával P. Richard Čemus, SJ.

Duchovně obnoveni jsme ještě různými způsoby dokončili prázdniny. Někteří z našich nováčků se hned po exerciích vydali do Itálie: Jeli "do rodin", které jim odkázali naši bratři, kteří již dokončili studium v Římě, aby se tam zdokonalili v vitalitě a aby alespoň trochu poznali místní prostředí, zvyky. Jednalo se o rodiny hlavně v okolí Vicenzy, které tímto způsobem pomohli i oné první "porevoluční generaci" a z nichž některé podporovaly naši koleji již dříve.

Prázdniny dospěly ke konci a všichni jsme se sjeli do Říma. Čekalo nás tu velké překvapení: Přednášky začínaly už 10. října, tedy o týden dříve oproti předprázdninovému údaji publikovanému univerzitou. Naštěstí jsme měli týdenní rezervu a mohli jsme tak řádně, bez absence na prvních přednáškách, začít akademický rok. Tento začátek v koleji byl mírně chaotický. Noví spolubratři se museli seznamovat s chodem semináře a fakulty už za "plného běhu". Po večerech jsme se scházeli s představenými, kteří prováděli "exegezi" kolejního řádu. Ve škole byly zase starosti s vypracováním studijního plánu pro naše nováčky. Přišli sem totiž z různých ročníků a měli splněny zkoušky z předmětů, které by tu museli studovat znovu. Proto na základě potvrzení z obou našich teologických fakult jim děkan fakulty S. Theologiae Lateránské univerzity některé předměty uznal. Kromě tří "starých vlků", kteří nastupovali do třetího ročníku teologie a jednoho z nováčků, který měl za sebou již pět let studia v semináři a mohl díky uznaným zkouškám nastoupit do ročníku druhého, všichni ostatní začínali teologii, až na ony uznané předměty, od začátku.

Kromě příchodu nových bohoslovců a tří kněží na studium licenciátu nastaly v Nepomucenu i jiné personální změny: Servi di Maria se ještě o prázdninách odstěhovali na svou základnu do San Vittorina a místo nich přišli stipendianti Lateránské univerzity: většinou kněží, kteří tu dělají doktorát; bydlí tu i generální sekretář univerzity, mons. Daniele Micheletti. V šestnácti lidech vytváří komunitu, velice různorodou po národnostní stránce, která má vlastní liturgický program ve své kapli v suterénu a má též v užívání malý refektář. A ještě jedna změna se u nás udála. Odstěhoval se dlouholetý obyvatel naší koleje, don Emmanuel. Domů do Afriky se však prý ještě nevrátil.

Na svátek svatého Karla Boromejského bývá každý rok zvykem uspořádat seminární výlet. Tento rok nám však rektor Lateránské univerzity volný den jako oslavu papežových jmenin nedal, proto jsme museli zvolit jiný termín. Volba padla už na sobotu 19. října, protože po loňské zkušenosti se špatným počasím na začátku listopadu se rozhodlo výlet uspořádat raději dříve. A skutečně, počasí se nám ten den vydařilo. V šesti osobních autech jsme se vydali na trasu Subiaco, Certosa di Trisulti, Abbazia di Casamari, Anagni. Navštívili jsme bratry sv. Benedikta, nevrle kartuziány a ochotné cisterciáky, prohlédli jsme si palác, kde papež Bonifác VIII obdržel ono pověstné "schiaffo".

Jako tradičně každý rok, tak i letos se ve velkém salónu Nepomucena konala pod záštitou českého velvyslance u Vatikánu oslava našeho státního svátku. Týden nato jsme přivítali jeruzalémského patriarchu Michaela Sabbaha, který zde v Římě participo-

val na nějaké konferenci blízkovýchodních biskupů a sem do Nepomucena byl pozván jedním ze stipendiantů univerzity, pocházejícím z jeho diecéze. Při zajímavé besedě nám popsal situaci křesťanů v Palestíně, která není vůbec lehká.

Prvního listopadu oslavil Otec výročí padesáti let od svého kněžského svěcení. Na další týden pozval kněze z celého světa, kteří slaví stejné výročí jako on. Byl pro ně uspořádán program, ve kterém měli slavnostní formou prožít důležité aspekty kněžské spirituality spolu se Sv. Otcem. Do Říma přijeli i tři kněží - jubilanti z olomoucké a ostravsko - opavské diecéze, kteří byli ubytováni v Nepomucenu a účastnili se čtyřdenního programu ve Vatikánu. Podělili se i s námi o své bohaté, ne vždy však příliš radostné, zkušenosti ze svého kněžského života.

Na "dušičky" jsme slavili společně se všemi českými (pro úplnost i s jedním slovenským) kněžími jednu ze mší sv. v katakombách sv. Kalixta. Během následujícího týdne jsme navštěvovali Campo Verano a jiná místa uložení věrných zemřelých, abychom za ně obětovali modlitbu.

Občas se u nás, v koleji, zastaví nějaká významná osobnost. Teď, v poslední době to byli pan kardinál Vlk, poté děkan pražské fakulty, prof. Wolf, mons. Vrána a pan biskup Škarvača. S každým z nich byla beseda, ve které nám přiblížili situaci církve i politický stav v naší zemi.

Nacházíme se na přelomu církevního roku. Rok, který je přede dveřmi, je začátkem třítleté duchovní přípravy na rok 2000, vyhlášené papežem a zároveň posledním rokem Desetiletí duchovní obnovy českého národa. Přejme si proto, abychom do ně-

ho vykročili s důvěrou v našeho Pána Ježíše Krista a podpoření přímluvou sv. Vojtěcha.

V naší kronice chceme také poděkovat těm, kteří podporují svými finančními dary, a to často nemalými, časopis naší koleje. Děkujeme P. Františku Michalčíkovi z Merana za 100. 000 lir, P. Jiřímu Pavelkovi z Německa za 100 DM, P. Josefu Krejčímu z Mezzocorony za 50. 000 lir, P. Jiřímu Svobodovi za 50. 000lir, P. Jiřímu M. Svobodovi z Kanady za 25 kanadských dolarů, P. Vladimíru Gajdůškovi za 25. 000 lir, P. Václavu Steinerovi z Mariazell za 20. 000 lir

a p. Leovi Ge z Vídně za 10. 000 lir a zároveň mu děkujeme za upozornění na místo bydliště P. Stefana Rejniče a omlouváme se za mylný údaj uvedený v souvislosti s jeho životním výročím, stejně tak i děkujeme za adresu fra Chysky OFM.

Děkujeme také všem, kteří na nás myslí v modlitbách. Je naším přáním, aby toto číslo Vás nějakým způsobem obohatilo a přineslo Vám radost. Těšíme se též na Vaše ohlasy a připomínky.

Vaše redakce.

*Bud'te jako lidé,
kteří čekají
na svého pána...*

A PRO ZASMAHÁNÍ...

"Ožňalovaný," pravil soudec, "soud vás shledal vinným ve třinácti lodech ožňaloby. Tímto vás odsuzují k sto sedmdesáti pěti letům odněti svobody nepodmíněně."

Ožňalovaný byl už starý člověk. Rozplakal se. To v soudeci vyvolalo soucit. "Nechej být nelítostný," řekl. "Zrest, že kterému jsem vás odsoudil, je velmi tvrdý, vím. Ale nemusíte si ho přece odpykat celý."

Pohled odsouzeného se ozrážil nadějí.

"Tak se mi to líbí," pochválil ho soudec. "Odsedíte si prostě jen tolik, kolik bude ve vašich silách."

Sežant se plá skupiny nováčků, proč se pařba pučky vysází z ošechu.

"Protože je tvrdší než jiné druhy dřeva," ozve se jeden.

"Špatně," usadí ho sežant.

"Protože je pružnější."

"Zase špatně."

"Protože je lesklejší."

"Vidím, že se máte ještě hodně co učit. Ošechu se k výsoké pařbě užívá z toho prostého důvodu, že je to v předpisech!"

Jednoho nepřijemně chladného dne se zablí a jeho žáci choulíli kolem ohně.

Jeden ze žáků podle vzoru svého učitele prohlásil:

"V tak mrazivý den, jako je tento, přesně vím, co dělat."

"A co?" ptali se ostatní.

"Udržovat se v teple!"

"A jestliže to možné není?"

"Také vím, co dělat."

"???"

"Mraznouť."